

Rasprava o problemima koje pokreće trupa

Ovim člankom pokrećemo raspravu u časopisu o ovom važnom teorijskom i praktičnom pitanju. Očekujemo da će se u raspravu uključiti, pored starešina iz trupe, i odgovorne starešine iz viših komandi, SSNO-a, instituta, naučnih i drugih ustanova — upravo svi oni koji mogu doprineti potpunijem sagledavanju ovog problema.

RASTEREĆENJE VOJNIKA I STAREŠINA U BORBI

U trupi se, na mnogim zborovima i analizama, već duže ozbiljno razmatra opterećenje vojnika i starešina u borbi. Zahtevi se uglavnom svode na to da se ovaj problem temeljnije razmotri i nađu pogodnija rešenja. Pokretljivost vojnika na bojištu najviše zavisi od toga koliko su oni opterećeni. Vojna nauka i istraživački rad uveliko su usmereni na to da se vojnik što manje optereti i da se tako poboljša njegova pokretljivost, a samim tim i borbena sposobnost. Naučno-tehnička dostignuća i praktična rešenja u drugim armijama u tom pogledu su različiti. Zajednička nastojanja svih svode se na jedno: šta još može da se učini u smanjivanju opterećenja vojnika i starešina?

Kada je reč o nama, postavlja se pitanje: da li je moguće rasteretiti našeg vojnika i starešinu, imajući na umu, pre svega, naša vlastita iskustva i specifičnosti vođenja oružane borbe?

Taj problem podjednako zaokuplja sve naše vojne komande i institucije i one koji se bave razmatranjem vojnikeve opreme i naoružanja. Svakako, ovo u prvom redu interesuje ljude u trupi, koji u svome životu i praksi najbolje osećaju taj neophodni »tovar«.

U iznalaženju najpogodnijih i najefikasnijih oblika oružane borbe i otpora agresoru, opterećenje vojnika u borbi zaslužuje odgovarajuću pažnju, utoliko pre što se u tom pogledu u posleratnom razvitku oružanih snaga relativno malo učinilo, a i zato što se u trupi sve više javljaju teškoće, koje neposredno utiču na borbenu spremnost i pokretljivost vojnika i jedinica.

S druge strane, borbena dejstva noću i u nepovoljnim vremenskim uslovima biće u ratu češća, kako to predviđa i koncepcija naše oružane borbe. Naš vojnik — borac moraće da dejstvuje odlučno, iznenadno i vrlo dinamično. Biće to često kratke i efektne borbene akcije. A za takva dejstva, u skladu sa ukupnom doktrinom naše oružane borbe, svakako su nužna i odgovarajuća rešenja (preduslovi) u naoružanju, opremi i u stvaranju najpovoljnijih uslova za pokretljivost boraca i manevarsku sposobnost jedinica. Zato bi za takve potrebe i uslove trebalo predvideti nove norme opterećenja, nove kompletne municije, opreme i naoružanja. Na primer, tako »lakom« i pokretljivom borcu kakvog želimo, mogle bi se predvideti dopunske norme snabdevanja borbenim potrebama putem helikoptera, ili na neki drugi način.

Osnovni preduslovi za vojničku pokretljivost, spremnost i efikasnost u borbi su: *zdravstveno stanje, fizička pripremljenost i opterećenje*. Čak se ne bi moglo porediti koji je od ova tri faktora više važan. Jer, recimo, sasvim zdrav i fizički pripremljen vojnik ako je preopterećen nije vitalan i dovoljno pokretljiv u inače dinamičnoj borbi kakva se očekuje u eventualnom ratu.

Istina, u nas se poslednjih godina čine napori da se smanji opterećenje vojnika, da oni dobiju prikladniju, lakšu i funkcionalniju opremu i naoružanje. Iskustva i primedbe iz redovne obuke, a naročito sa manevra »SLOBODA-71«, se sumiraju i izučavaju. Na osnovu tih iskustava i saznanja traže se bolja rešenja. Rad na tome bi mogao biti i brži, a bilo bi dobro da se više nego do sada čuju mišljenja i predlozi iz trupe, jer su saznanja ljudi iz trupe veoma kompetentna i u praksi proverena, a to je i najvažnije.

Na manevru »Sloboda-71« anketirano je za analizu opterećenja vojnika u borbi oko 6.000 učesnika. Mada su anketirane samo neke specijalnosti (vesovi), a analiza je bila nepotpuna, ipak se može konstatovati:

— prosečno opterećenje vojnika nekih specijalnosti ne samo da je premašivalo 1/3 telesne težine (20 do 25 kilograma) već je bilo na granicama fizičkih mogućnosti, mada samo za relativno kratko vreme i na bojištu;

— zapaženo je da su radisti, nišandžije i njihovi pomoćnici na minobacačima 82 mm, bili u najnepovoljnijem položaju, odnosno bili su najviše opterećeni;

— komandiri vodova i četa bili su najviše opterećene starešine.

Pogrešne procene i zaključci o realnim fizičkim mogućnostima ljudi i jedinica ranga voda, čete, baterije, bataljona — negativno se odražavaju na moral i zalaganje ljudi u borbi. Da do toga ne bi dola-

zilo, potreban je brižniji odnos prema opterećenju, potrebne su sa-
svim realne procene u svim prilikama. A katkada se sve te norme
zasnivaju na »preterano pedantnoj« oceni iz obuke i u njoj iskazane
spremnosti ljudi za izvršavanje borbenih zadataka. To je pogrešno,
jer zna se da ti normativi ne mogu biti ravni onima u borbenim
naprezanjima ljudstva, u ratnim uslovima.

U trupi se stalno nastoji da se smanji opterećenje i fizičko na-
prezanje vojnika, da se, koliko je to god moguće, svedu na najratio-
nalniju meru, odnosno da se poveća pokretljivost i izdržljivost voj-
nika na bojištu. U tim, u osnovi pozitivnim nastojanjima, čine se i
različite greške, nedozvoljeni postupci i stvaraju nove poteškoće.

Starešine na različitim nivoima komandovanja samoinicijativno
preduzimaju mere za rasterećenje jedinica. Oni prave razne impro-
vizacije, ponekad čak na štetu propisa i borbene gotovosti. Sve to,
izuzev malih prednosti, uglavnom malo koristi borbenoj homogeno-
sti i moralno-političkom stanju vojnika i starešina. Te pojave su na-
ročito zapažene prilikom izvođenja raznih vežbi i gađanja. Na primer,
u nekim jedinicama dešavalo se i to da se neki artikli »skinu« sa
lanca snabdevanja, da bi se, istovremeno, taj isti teret preneo na
transport borbenih i neborbenih vozila. U drugim jedinicama, pak,
rasterećivanju se prišlo tako što je vršena »redukcija« nekih delova
intendantskog kompleta, ratne opreme i naoružanja. Drugim rečima,
stvarani su, da tako kažemo, »vlastiti kompleti«, već prema tome
koja se vežba ili manevar izvodi.

Takvi postupci i improvizacije pojedinaca nisu uvek bili dobri,
jer su ponekad negativno uticali na borbenu sposobnost, samostalnost
i istrajnost jedinica na bojištu. S druge strane, tim dodatnim merama
i poslovima u vezi sa opremom i borbenim kompletima, često se ne-
potrebno komplikuju pripreme ljudstva i jedinica pred odlazak na
vežbe.

Dubljom analizom odeće i lične opreme koja je propisana za
oficire kopnene vojske¹ nameće se zaključak da se broj tih artikala
može smanjiti. Mada za to ima više razloga, pomenuo bih samo neke,
po mom mišljenju, one najvažnije:

— borbeni poredak i položaj voda, čete — baterije i njima
ravnih jedinica, u stvarnim ratnim uslovima, brzo bi se menjao;

— određivanje opreme za celu kalendarsku godinu nije uskla-
đeno (ne bar dovoljno) prema godišnjim dobima, pa u kompletima

¹ Knjiga kompleta intendantskih materijalnih sredstava — InSl, str.
205, opreme za podoficire i vojnike, str. 65, i opreme za podoficire i vojnike
planinskih jedinica.

vojnika, na primer, ima: tri para čarapa, dve košulje, dvoje duge gaće za svako vreme, itd.;

— ukupna težina propisanog kompleta opreme je 17.435 kg (ako bi se »sjediniili« pojedini delovi, na primer šinjel i kabanica, onda bi teret mogao biti manji);

— u tehnologiji i izradi odeće treba tražiti racionalnija rešenja — da se jedan odevni predmet lako može prilagoditi (adaptirati) za različita godišnja doba, da bude lakši i funkcionalniji;

— logorska oprema bi se možda mogla odvojiti od ličnih kompleta i prevoziti četnim vozilom, a polietilenski ogrtač, težine samo nekoliko dekagrama, možda bi mogao zameniti kišni ABH.

Borbene komplete oružja i municije takođe bi trebalo preispitati i verovatno je i u tom pogledu moguće pronaći bolja rešenja od postojećih. Neka, makar i nepotpuna razmišljanja, upućuju na to.

Lični ABH-komplet ne bi trebalo menjati, jer je njegova namena i upotreba veoma uslovljena. Ali, kad je reč o ličnom naoružanju i municiji, mogu se učiniti neke redukcije. Recimo, trupne starešine (u vodu i u četi) naoružane su pištoljem (i šesnaest metaka), a one bi trebalo da ostanu samo na automatu. U bliskoj borbi uloga starešina nižih taktičkih jedinica i značaj njihovog ličnog primera u borbi — vremenom postaju sve značajniji.

Upotreba i nošenje signalnog pištolja takođe zaslužuje pažnju. Reč je o tome da praksa pokazuje da serije ispaljenih raketa najčešće unose samo zabunu kod onih koji nisu uočili prvi signal. Prema tome, signalni pištolj više nije tako podesan i zato bi se moglo naći neko bolje i savremenije signalno sredstvo.

Borbeni komplet municije za automat, mislim, trebalo bi menjati. Povećanje tog kompleta potrebno je zato što će starešine koje ga nose u ratu biti suočene sa većim brojem ciljeva, što će se češće naći u prilici da neposredno i vrlo aktivno učestvuju u bliskoj borbi, u uništavanju tih ciljeva. Dakle, povećanje borbenog kompleta municije za automat nalaže češća pojava trenutnih ciljeva u bliskoj borbi. A zna se da je jedan borbeni dan lakše izdržati bez hrane i vode, nego bez municije.

Broj ručnih bombi u borbenom kompletu vojnika, s obzirom na još veće izgledе bliske borbe, verovatno se ne bi mogao smanjiti, ako već ne i povećati. Ali razmišljanja nas upućuju na mogućnost konstrukcije i proizvodnje neke lakše ručne bombe, jednako efikasne, ako ne i efikasnije od postojeće. Dobro bi bilo preispitati i peša-dijske ofanzivne bombe, svežnjeve bombi, koje grupe boraca, ili

odeljenja, upotrebljavaju u nekim situacijama. Naime, treba pokušati naći bolja rešenja, uz jednaka ili manja opterećenja vojnika.

Što se tiče smanjivanja ostalih borbenih kompleta, verovatno je da ne bi moralo mnogo da se menja. Jer, permanentna ratna dejstva u zahvatu fronta, kakva predviđa naša oružana borba, zatim, aktivnost u pozadini neprijatelja, dejstvujući po njegovim osetljivim tačkama — pre će zahtevati više municije, veću pokretljivost pojedinaca i jedinica i, razume se, racionalno trošenje municije.

Još jedno iskustvo sa manevra »Sloboda-71« ostalo je zapaženo, ali i nedorečeno. Reč je o funkcionalnosti i eventualnoj modernizaciji pojedinih delova odećne opreme vojnika. Recimo, dodatni džepovi na bluzama i pantalonama u koje bi se stavljale bombe, okviri sa municijom i drugo — još uvek su samo ideja. Zatim, jasno je uočeno da sadašnji ranac nije dobar i da vojnik prilikom pakovanja opreme ima dosta teškoća. Naime, na manevru i vežbama se utvrdilo da oprema za desant jednog borca ne može stati u postojeći ranac. S druge strane, kapaciteti transporta nam nisu tako veliki da mogu prevesti sve što je potrebno nakon prizemljenja desantnih jedinica. Istovremeno, doktrinarni nam je princip da u pozadinu neprijatelja valja ubaciti što brojnije snage, bez obzira na teritorijalnu komponentu.

I, dok je tako bilo problema sa opremom i pakovanjem, na drugoj strani se pokazalo da je ranac koji nose vojnici padobranskih jedinica daleko podesniji i funkcionalniji. To iskustvo bi trebalo primeniti i rešiti taj problem, makar on naoko izgledao veoma sitan. Uostalom, zašto ne poštovati težnju ljudi iz trupe i potvrđenu praksu da je bolji ranac u obliku kvadrata, kakav je, na primer, »telećak«.

Svakako je manje važno i zapažanje da postojeći ranac našeg vojnika ne zadovoljava ni estetsku stranu. Zato vojnici prilikom pakovanja opreme u ranac stavljaju razne kartone i drugo, samo da bi što bolje uobličili taj svoj teret. Naposletku, mislim da zaista nije teško kreirati i usvojiti jedan bolji, lakši i funkcionalniji ranac.

Rasterećenje vojnika i starešina u borbi, podesnija oprema i odeća, oružje i borbeni kompleti, naravno u skladu sa našim najnovijim pogledima na oružanu borbu — makar prividno to bile i male stvari — ipak znatno utiču na borbenu sposobnost i pokretljivost na bojištu. A kada je tako, onda to pitanje zaslužuje odgovarajuću pažnju, smeliji pristup, izmene i inovacije.

Potpukovnik
Dušan LJEŠEVIĆ